

Els drets humans i l'Agenda 2030. Lliçons apreses i pròxims passos

Els drets humans i l'Agenda 2030. Lliçons apreses i pròxims passos

[Human rights and the 2030 Agenda for sustainable development. Català]

Els Drets humans i l'Agenda 2030 : lliçons apreses i pròxims passos. – Primera edició. – (Documents ; 22)

Títol original: Human rights and the 2030 Agenda for sustainable development. – Referències bibliogràfiques
ISBN 9788439399582

I. Filskov, Nadja, editor literari II. Feiring, Birgitte, editor literari III. Catalunya. Generalitat IV. Títol

V. Col·lecció: Documents (Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (Catalunya)) ; 22

1. Objectius de Desenvolupament Sostenible 2. Drets humans 3. Desenvolupament sostenible

342.7:502.13(100)

Els drets humans i l'Agenda 2030. Lliçons apreses i pròxims passos

Autors: Aquest informe es nodreix de l'anàlisi sobre els drets humans i l'Agenda 2030 realitzada per l'Institut Danès de Drets Humans (DIHR, per les sigles en anglès) i l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans (ACNUDH), així com de les discussions de la reunió de Satigny (juny de 2017) organitzada pel Grup d'Amics dels Drets Humans i l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible¹.

L'informe va ser compilat per Nadja Filskov i Birgitte Feiring, amb les aportacions i el guiatge d'Eva Grambye.

L'informe va ser elaborat i publicat amb el suport de la Missió Permanent de Dinamarca davant de les Nacions Unides a Ginebra.

¹ Llegiu més sobre la reunió de Satigny a Drets humans i ODS: Assolint sinergies, del DIHR, la Missió Permanent de Dinamarca i Xile davant de les Nacions Unides a Ginebra i l'Universal Rights Group, 2017: <http://bit.ly/2yFfxdM>.

© Generalitat de Catalunya

Primera edició: Barcelona, novembre de 2019

ISBN: 978-84-393-9958-2

DL B 27063-2019

Tiratge: 500 exemplars

Disseny gràfic i producció editorial: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions

Tant la traducció com l'edició catalana d'aquest document són responsabilitat del Departament de Territori i Sostenibilitat i el Departament d'Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència, a través de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS).

Índex

Secció 1. Els drets humans i l'Agenda 2030	5
1.1 Principals aspectes de l'Agenda 2030	5
1.2 Per què els drets humans són importants per a l'Agenda 2030?	5
1.3 Per què l'Agenda 2030 és important per als drets humans?	5
1.4 Enfocaments integrats	6
Secció 2. Vincular els instruments de drets humans a les fites dels ODS	7
2.1 Els drets humans i l'Agenda 2030 estan interconnectats	7
2.2 Els vincles específics entre els drets humans i els ODS	7
2.3 ODS 16: pau, justícia i institucions sòlides	8
Secció 3. Igualtat i no discriminació	9
3.1 Les fites dels ODS per promoure i aplicar la legislació no discriminatòria	9
Secció 4. Seguiment i avaluació	10
4.1 Un enfocament basat en els drets humans per al seguiment i l'avaluació	10
4.2 Fòrums regionals i internacionals per al seguiment i l'avaluació	10
4.3 Directrius per als exàmens nacionals voluntaris	11
Secció 5. Millorar la rendició de comptes	12
5.1 Presentació d'informes exhaustius sobre els 17 ODS	12
5.2 Integrar els informes i les recomanacions sobre drets humans als exàmens nacionals voluntaris	12
5.2.1 Comprendre la informació dels mecanismes de drets humans	14
5.3 Vincular les recomanacions de drets humans amb els ODS	15
5.3.1 Mecanismes nacionals per a la implementació, la presentació d'informes i el seguiment	16
5.4 Orientació pràctica per utilitzar la presentació d'informes i el seguiment dels drets humans en els exàmens nacionals voluntaris	17
Secció 6. Processos inclusius, participatius i transparents	19
6.1 Processos inclusius, participatius i transparents	19
6.1.1 Azerbaidjan: assegurar la participació inclusiva de les persones interessades	20
6.2 Millorar la rendició de comptes a través de les institucions nacionals de drets humans	20
6.3 Dedicar atenció especial a les persones que es trobin més endarrere	22
6.4 Disponibilitat i desagregació de les dades	23
6.5 Un enfocament inclusiu per a la recopilació de dades	23

Secció 7. L'Agenda 2030 en el sistema de drets humans	25
--	----

Secció 8. La contribució del sistema de l'ONU a l'enfocament basat en els drets humans per al desenvolupament sostenible	28
---	----

8.1 El Consell de Drets Humans com a plataforma per a l'intercanvi d'experiències	28
---	----

8.2 Integrar els drets humans i els ODS a les operacions de desenvolupament de l'ONU i els equips de país	28
---	----

Secció 1

Els drets humans i l'Agenda 2030

1.1 Principals aspectes de l'Agenda 2030

El setembre de 2015, l'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar per unanimitat l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible². L'adopció va marcar el final d'un procés multiactor únic quant a durada, complexitat i participació inclusiva. L'Agenda 2030 proporciona un marc integral i universal, que uneix les dimensions ambiental, social i econòmica del desenvolupament sostenible.

L'Agenda 2030 consta de tres aspectes principals:

- Els **17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)** i les 169 fites que han d'assolir tots els països el 2030.
- Els **mitjans d'implementació (Mdi)**, que especifiquen els recursos i les aliances necessàries per assolir els objectius i fites acordats.
- El procés de **seguiment i avaluació (SiA)** i els mecanismes que en faran seguiment i n'orientaran la implementació, en particular el marc d'indicadors globals.

L'Agenda és el resultat d'un consens sense precedents, i brinda als estats membres de l'Organització de les Nacions Unides (ONU), la societat civil i les empreses un acord únic d'interconnexió i un full de ruta universal per al canvi, que incorpora un compromís renovat amb la promoció i protecció dels drets humans.

1.2 Per què els drets humans són importants per a l'Agenda 2030?

L'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible afirma que amb els ODS «es pretén fer realitat els drets humans de totes les persones»³, i la gran majoria de les fites reflecteixen disposicions dels instruments internacionals de drets humans. Per tant, l'Agenda 2030 i els drets humans estan interconnectats i es reforcen mútuament.

En termes operatius, això genera una sèrie d'oportunitats: les normes i els mecanismes de drets humans orienten la implementació de l'Agenda 2030, ja que aquesta es basa en tractats de drets humans legalment vinculants. Per exemple, les normes i institucions de drets humans poden constituir un pilar contra el progrés incoherent i desigual, i garantir la rendició de comptes en la implementació dels ODS.

1.3 Per què l'Agenda 2030 és important per als drets humans?

Sense sotmetre l'agenda de drets humans a l'Agenda 2030, els ODS poden ser vistos com un pla operatiu per realitzar els drets humans. A més, l'Agenda 2030 aborda alguns dels temes candents del nostre temps, per exemple, el canvi climàtic i la contaminació dels oceans, que afecten els drets humans, però que s'aborden principalment amb instruments i processos que s'originen fora del sistema de drets humans. Segons expressa el president del Consell de Drets Humans de l'ONU (CDH)⁴:

«Crec que la qüestió de com els estats poden respectar, protegir i complir els drets humans en els seus esforços d'implementació cap a l'Agenda 2030 pot ser invertida en el sentit que el compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible té un impacte positiu en els drets humans. És a dir, nivells més alts de desenvolupament poden conduir a nivells més alts d'assoliment dels drets humans.»

Excel·lentíssim Senyor Joaquín Alexander Maza Martelli, president del CDH, Satigny, juny de 2017

² Assemblea General de l'ONU, 21 d'octubre de 2015. Transformar el nostre món: l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, A/RES/70/1: <http://undocs.org/A/RES/70/1>.

³ A/RES/70/1: <http://undocs.org/A/RES/70/1>.

⁴ Declaració en l'esdeveniment sobre drets humans i l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, juny de 2017: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/MDGs/Post2015/Contribution2016HLPF.pdf>.

1.4 Enfocaments integrats

Fer servir enfocaments integrats per aconseguir marcs interrelacionats de drets humans i desenvolupament sostenible té beneficis clars i millora la prioritització, la coherència, l'eficiència, la participació i la inclusió, i també la rendició de comptes.

Tanmateix, moltes institucions governamentals, agències de l'ONU, institucions nacionals de drets humans, societat civil, empreses i altres parts interessades estan buscant orientació operativa per dissenyar estratègies i enfocaments integrats. Per guiar la implementació s'han de respondre tres preguntes principals:

- Quins són els vincles concrets entre els drets humans i l'Agenda 2030?
- Quins són els propers passos perquè les institucions i mecanismes de drets humans contribueixin a la realització de l'Agenda 2030?
- Com pot l'Agenda 2030 contribuir de manera més efectiva a la realització dels drets humans?

Tres anys després de la implementació de l'Agenda 2030 hi ha noves eines, bones pràctiques i lliçons apreses, que poden ajudar a respondre aquestes preguntes. Aquestes es presenten en les seccions següents.

Secció 2

Vincular els instruments de drets humans a les fites dels ODS

2.1 Els drets humans i l'Agenda 2030 estan interconnectats

L'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible es basa en els drets humans. L'Agenda fa referència explícita a la Declaració universal dels drets humans i als tractats internacionals de drets humans en tot el seu text, i es nodreix d'altres instruments com la Declaració sobre el dret al desenvolupament. A més, l'Agenda estableix que amb els ODS «es pretén fer realitat els drets humans de totes les persones»⁵.

Els 17 ODS reflecteixen directament o indirecta les normes de drets humans. En analitzar l'ancoratge concret als drets humans de cada ODS i les seves fites corresponents, se'ns presenta una xarxa interconnectada: la gran majoria de les 169 fites estan vinculades a les normes internacionals fonamentals de drets humans i del treball. Dit d'una altra manera: l'Agenda 2030 i els drets humans estan interconnectats i estretament units⁶.

La Guia dels drets humans als ODS és una base de dades en línia en 7 llengües, que mostra els vincles entre els ODS i els drets humans universals, les normes internacionals del treball i els instruments clau sobre el medi ambient. Per tant, la Guia mostra i destaca que els instruments de drets humans i l'Agenda 2030 estan vinculats de manera que es reforcen mútuament.

La Guia mostra que el 92% de les 169 fites dels ODS estan vinculades a instruments internacionals de drets humans. És una eina fonamental per:

- comprendre els vincles entre els drets humans i els ODS, i
- desenvolupar un enfocament basat en els drets humans per a la planificació, implementació, presentació d'informes i monitoratge del desenvolupament sostenible.

Visiteu la Guia a: <http://sdg.humanrights.dk/>.

2.2 Els vincles específics entre els drets humans i els ODS

Tal com es mostra en els quadres a continuació, les fites específiques dels ODS estan vinculades amb els principals instruments internacionals de drets humans:

Convenció de l'ONU sobre els drets de les persones amb discapacitat (CDPD)	Fites dels ODS
<p>Article 9.1.a</p> <p>A fi que les persones amb discapacitat puguin viure independentment i participar plenament en tots els aspectes de la vida, els estats parts adoptaran mesures pertinents per assegurar l'accés de les persones amb discapacitat, en igualtat de condicions que les altres, a l'entorn físic, el transport, la informació i les comunicacions, inclosos els sistemes i les tecnologies de la informació i les comunicacions, i a altres serveis i instal·lacions oberts al públic o d'ús públic, tant en zones urbanes com rurals. Aquestes mesures, que inclouran la identificació i eliminació d'obstacles i barreres d'accés, s'aplicaran, entre altres coses, a:</p> <p>Els edificis, les vies públiques, el transport i altres instal·lacions exteriors i interiors com escoles, habitatges, instal·lacions mèdiques i llocs de treball; [...]</p>	<p>Fita 4.a: Construir i adequar instal·lacions escolars que responguin a les necessitats dels infants i les persones discapacitades, tinguin en compte les qüestions de gènere, i ofereixin entorns d'aprenentatge segurs, no violents, inclosius i eficaços per a totes les persones.</p> <p>Fita 9.1: Desenvolupar infraestructures fiables, sostenibles, resilents i de qualitat, incloent infraestructures regionals i transfrontereres, per tal de donar suport al desenvolupament econòmic i al benestar humà, amb especial atenció a l'accés assequible i equitatiu per a totes les persones.</p> <p>Fita 11.2: Per a 2030, proporcionar accés a sistemes de transport segurs, assequibles, accessibles i sostenibles per a totes les persones, i millorar la seguretat viària, en particular mitjançant l'ampliació del transport públic, amb especial atenció a les necessitats de les persones en situació vulnerable, dones, nenes, nens, persones amb discapacitat i persones grans.</p>

⁵ A/RES/70/1: <http://undocs.org/A/RES/70/1>.

⁶ ACNUDH, 2015. Els drets humans a l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/MDGs/Post2015/HRAn dPost2015.pdf>.

Els exemples anteriors mostren fins a quin punt els ODS estan estretament vinculats amb els drets humans, fins i tot a escala de fita i article⁷. Aquests vincles són el punt de partida per:

- donar suport als actors estatals, els titulars de drets i altres socis de desenvolupament en la identificació d'estàndards de drets humans i principis rellevants per al treball amb els ODS;
- assegurar la rendició de comptes en la implementació de l'Agenda 2030 mitjançant el desenvolupament d'estratègies d'implementació i plans d'acció integrats per assolir els ODS i els drets humans per a totes les persones;
- promoure processos d'implementació dels ODS que siguin inclusius, transparents i participatius i contextualitzar aquests enfocaments a les necessitats i drets de titulars de drets específics; i
- identificar les fonts de dades existents que poden guiar i fer el seguiment de l'aplicació dels ODS.

Convenció sobre els drets dels infants (CDI)	Fites dels ODS
<p>Article 32.1 Els estats parts reconeixen el dret dels infants a estar protegits contra l'explotació econòmica i contra el desenvolupament de qualsevol treball que pugui ser perillós o entorpir la seva educació, o que sigui nociu per a la seva salut o per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral o social.</p> <p>Article 32.2 Els estats parts adoptaran mesures legislatives, administratives, socials i educacionals per garantir l'aplicació d'aquest article. Amb aquest propòsit i tenint en compte les disposicions pertinents d'altres instruments internacionals, els estats parts, en particular:</p> <ol style="list-style-type: none">a. fixaran una edat o edats mínimes per treballar;b. disposaran la reglamentació apropiada dels horaris i condicions de treball, ic. estipularan les penalitats o altres sancions apropiades per assegurar l'aplicació efectiva d'aquest article.	<p>Fita 8.7: Adoptar mesures immediates i eficaces per erradicar el treball forçat, posar fi a les formes modernes d'esclavitud i el tràfic d'éssers humans i assegurar la prohibició i l'eliminació de les pitjors formes de treball infantil, incloent el reclutament i la utilització d'infants soldats, i, a tot tardar el 2025, posar fi al treball infantil en totes les seves formes.</p>

2.3 ODS 16: pau, justícia i institucions sòlides

Més enllà dels aspectes de drets humans que s'incorporen de manera general a l'Agenda 2030, alguns ODS també recullen la realització de drets humans específics. En particular, l'ODS 16 («Pau, justícia i institucions sòlides») ofereix la possibilitat d'aconseguir la transformació per millorar el gaudiment dels drets humans a través de reformes institucionals, de justícia i de seguretat.

L'ODS 16 inclou moltes dimensions dels drets civils i polítics, en concret la seguretat personal, l'accés a la justícia i les «llibertats fonamentals»⁸. Reforçar aquestes dimensions i treballar amb els governs per implementar canvis duradors a través d'institucions sòlides són elements intrínsecs del desenvolupament sostenible.

⁷ Aquesta anàlisi es basa en informació obtinguda de la Guia dels drets humans als ODS: <http://sdg.humanrights.dk/>.

⁸ ACNUDH: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/MDGs/Post2015/HRAndPost2015.pdf>.

Secció 3

Igualtat i no discriminació

«En emprendre conjuntament aquest viatge, ens comprometem a no deixar ningú enrere. Reconeixem que la dignitat de la persona humana és fonamental i, en conseqüència, volem veure complerts aquests Objectius i fites per a totes les nacions, tots els pobles i tots els sectors de la societat. Ens esforçarem per atendre de manera prioritària qui es trobi més endarrere.»

Transformar el nostre món: l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, A/ RES/70/1.

El principi transversal de «no deixar ningú enrere» és un dels elements més transformadors de l'Agenda 2030 i reflecteix fermament els principis d'igualtat i no discriminació dels drets humans.

Amb l'objectiu de «no deixar ningú enrere» i d'arribar «primer a les persones que es trobin més endarrere», l'Agenda 2030 es compromet de manera clara a combatre la discriminació i les desigualtats i a garantir el progrés en tots els grups de la societat. Aquests principis tenen el potencial de superar algunes de les esclotxes que deixen els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM)⁹, que, malgrat els avenços aconseguits en la reducció de les taxes de pobresa extrema al món, van oblidar alguns dels grups més pobres i marginats.

L'Agenda 2030 comprèn objectius i fites específics que se centren en les desigualtats i la discriminació: l'ODS 5 exigeix la igualtat de gènere, l'ODS 10 se centra a reduir les desigualtats dins dels països i també entre ells. Les fites específiques, en particular les fites 5.c, 10.3 i 16.b, emfatitzen la necessitat de promoure i fer complir les lleis no discriminatòries.

3.1 Les fites dels ODS per promoure i aplicar la legislació no discriminatòria

- 16.b Promoure i aplicar lleis i polítiques no discriminatòries en favor del desenvolupament sostenible.
- 10.3 Garantir la igualtat d'oportunitats i reduir la desigualtat de resultats, fins i tot eliminant les lleis, polítiques i pràctiques discriminatòries i promovent legislacions, polítiques i mesures adequades.
- 5.c Aprovar i enfortir polítiques encertades i lleis aplicables per promoure la igualtat de gènere i l'apoderament de totes les dones i les nenes a tots els nivells.

Que els ODS, efectivament, no «deixin ningú enrere» depèn en última instància de la seva aplicació a escala nacional i dels processos de revisió. En aquest sentit, els principis de drets humans relatius a la igualtat, la no discriminació, la participació i la rendició de comptes proporcionen un marc perquè els compromisos de l'Agenda 2030 es facin realitat en els diversos contextos dels països. L'adhesió a aquests principis garanteix que la promoció de la sostenibilitat inclourà la diversitat i els drets dels grups marginats i vulnerables, com els pobles indígenes, les persones amb discapacitat, les dones, les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere, *queer* i intersexuals (LGBTQI), els treballadors migrants, els infants, etc.¹⁰

No deixar ningú enrere assegurant processos dels ODS inclusius i participatius.

Mentre que els ODM es van definir sense un procés de consultes públiques, el procés de consulta per a l'Agenda 2030 es va caracteritzar per una participació àmplia dels grups principals i altres parts interessades (MGoS, en les sigles en anglès)¹¹. Per garantir que la inclusió i la participació continuïn sent el nucli de l'Agenda 2030, els estats s'han d'esforçar per aconseguir la participació plena de la societat civil i garantir la inclusió dels grups marginats, deseparats i exclosos en les diferents etapes de la planificació, implementació i seguiment dels ODS.

⁹ Vegeu: <http://www.un.org/millenniumgoals/>.

¹⁰ Llegiu més sobre els ODS, desigualtat i discriminació en aquest número especial de l'International Journal of Human Rights, vol. 21, 2017 - Número 8: «Special Issue: The Sustainable Development Goals and Human Rights: A Critical Early Review»: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13642987.2017.1348702>.

¹¹ Llegiu més sobre els grups principals i altres parts interessades a: <https://sustainabledevelopment.un.org/mgos>.

Secció 4

Seguiment i avaluació

Aconseguir l'aplicació efectiva de l'Agenda 2030 depèn significativament del procés de seguiment i avaluació (SiA) de l'Agenda. El propòsit general dels mecanismes de SiA és maximitzar i monitorar el progrés en l'aplicació de l'Agenda 2030 i els seus 17 ODS, i garantir que ningú no es quedi enrere.

4.1 Un enfocament basat en els drets humans per al seguiment i l'avaluació

Els principis de rendició de comptes, participació i no discriminació són la base central de l'enfocament basat en els drets humans (EBDH) per al desenvolupament. En aquest sentit, els principis esmentats es remarquen amb fermesa a l'Agenda 2030, que estipula que els mecanismes de SiA han de:

- promoure el respecte dels drets humans i la rendició de comptes als ciutadans;
- fer atenció particular als grups vulnerables i a qui es trobi més endarrere;
- Assegurar la inclusió, participació i transparència, i
- generar dades que siguin d'alta qualitat, accessibles, oportunes, confiables i desagregades per ingressos, sexe, edat, raça, ètnia, estat migratori, discapacitat i ubicació geogràfica i altres característiques rellevants dels contextos nacionals.

Aquests principis han de guiar tant el disseny com l'operacionalització dels mecanismes de SiA.

El paper del sector empresarial

L'Agenda 2030 remarca el paper del sector empresarial en l'assoliment dels ODS, i l'Objectiu 17 parla de revitalitzar les aliances globals per al desenvolupament sostenible, incloses les aliances publicoprivades. Perquè les empreses facin aquesta contribució positiva, les normes internacionals de drets humans i les normes del treball han de ser respectades i protegides, de conformitat amb els Principis Rectors de les Nacions Unides sobre Empreses i Drets Humans¹².

Podeu trobar més informació i una col·lecció d'estudi de casos a la nostra pàgina web: <https://biz.sdg.human-rights.dk/>

4.2 Fòrums regionals i internacionals per al seguiment i l'avaluació

Les principals plataformes mundials i regionals per al seguiment i l'avaluació de l'Agenda 2030 són el **Fòrum Polític d'Alt Nivell sobre Desenvolupament Sostenible (FPAN)** i els **fòrums regionals per al desenvolupament sostenible (FRDS)**.

A escala global, el mecanisme principal per a la revisió de la implementació dels ODS és el **FPAN**. Aquest es reuneix durant dues setmanes l'any sota els auspicis del Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides (ECO-SOC, per les sigles en anglès) o de l'Assemblea General¹³. El propòsit del FPAN és fer el seguiment del progrés global, proporcionar lideratge i orientació política i abordar problemes emergents.

El FPAN té un paper central en la supervisió d'una xarxa de processos de seguiment i avaluació de l'Agenda 2030, i es presenta com el punt de convergència entre la varietat de processos, mecanismes i institucions nacionals, regionals, internacionals i temàtics que tenen el potencial per contribuir al SiA¹⁴.

Un element important del FPAN és l'**examen nacional voluntari (ENV)**, on els països presenten els seus avenços i reptes. Des de les primeres presentacions de l'ENV al FPAN de 2016, més de 150 països s'han ofert com a voluntaris per presentar els seus informes. El 2016, 22 països van presentar els seus ENV, mentre que el 2017 la participació va augmentar a 43 països. El 2018, 47 països van presentar els seus ENV al FPAN, i es preveu que aquest número augmenti fins a 51 el 2019. Després de les presentacions del FPAN de 2018, més de la meitat (54%)

¹² Vegeu: A/RES/70/1, paràgraf 67, i el Grup de Treball sobre Empreses i Drets Humans, «La dimensió de les empreses i els drets humans en el desenvolupament sostenible: incorporant –protegir, respectar i solucionar– en l'aplicació dels ODS»: http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/Session18/InfoNoteWGBHR_SDGRecommendations.pdf.

¹³ Cada quatre anys, el FPAN es reuneix sota els auspicis de l'Assemblea General de l'ONU.

¹⁴ A/RES/70/299: <http://undocs.org/A/RES/70/299>.

dels estats membres de l'ONU hauran passat almenys una ronda de revisió¹⁵. El 2019 serà la segona vegada que un grup de països presenti les seves revisions davant del FPAN, en concret el Brasil, Xile, el Salvador, França, Guatemala, Indonèsia, Filipines, Sierra Leone i Turquia. Els ENV suposen una oportunitat excel·lent perquè els estats integrin els informes de drets humans als seus informes nacionals sobre l'Agenda 2030.

Els **FRDS** faciliten el seguiment i l'avaluació de l'aplicació de l'Agenda a les diverses regions i posen el focus en l'aprenentatge entre iguals i l'intercanvi de millors pràctiques. Les comissions regionals de les Nacions Unides convoquen els FRDS i proporcionen aportacions regionals al FPAN.

La mesura del progrés de l'ONU basat en indicadors globals

L'Agenda 2030 (art. 83) encarrega al secretari general de les Nacions Unides (SGNU), en cooperació amb el sistema de les Nacions Unides, la missió de preparar un informe anual sobre el progrés cap a l'assoliment dels ODS¹⁶. L'informe es basa en el marc d'indicadors globals desenvolupat pel Grup Interinstitucional i d'Experts en Indicadors dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (IAEG-SDG, per les sigles en anglès)¹⁷.

4.3 Directrius per als exàmens nacionals voluntaris

El 2016, l'SGNU va preparar un informe sobre les **fites fonamentals necessàries per dur a terme un procés coherent, eficient i inclusiu de seguiment i examen a escala mundial (A/70/684)**. Juntament amb els principis clau per al seguiment i l'avaluació, el document proposa un marc per a les accions preparatòries dels països abans dels ENV anuals i inclou una proposta de **directrius comunes per a la presentació d'informes** per als ENV.

El gener de 2018 es va fer pública una **versió revisada de les directrius de l'SGNU**, i el Departament d'Afers Econòmics i Socials (DAES) i la Divisió per al Desenvolupament Sostenible (DDS)¹⁸ de l'ONU van publicar un **manual per a la preparació dels ENV**. L'última guia per als ENV apunta en una direcció que fa més èmfasi en l'anàlisi, en lloc dels plans i intencions descriptius¹⁹. Com s'indica en l'Agenda 2030, els processos nacionals de seguiment i avaluació han de tenir en compte les «realitats diverses, capacitats i nivells de desenvolupament de cadascú i respectar les seves polítiques i prioritats nacionals»²⁰. Els informes han de poder ser prou genèrics per permetre una comparació fàcil entre els estats, però sense passar per alt els problemes específics que afronten els països de forma individual. Les organitzacions de la societat civil i els grups principals han revisat i analitzat els informes de l'ENV de 2017 tot contrastant-los amb les directrius comunes per a la presentació d'informes voluntaris de l'SGNU²¹.

Des d'una perspectiva de drets humans, les lliçons apreses més significatives dels ENV de 2017 giren a l'entorn dels principis següents per al seguiment i l'avaluació, que també reflecteixen els principis fonamentals de l'enfocament basat en els drets humans²²:

- rendició de comptes;
- processos inclusius, participatius i transparents, i
- fer atenció especial a les persones que es troben més endarrere, en particular a través del desglossament de les dades.

¹⁵ Per a més informació, vegeu: <http://sdg.iisd.org/commentary/guest-articles/improving-the-accountability-cycle-recommendations-for-stronger-vnr-guidelines/>.

¹⁶ «Progrés en l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible», informe del secretari general, 2017 (E/2017/66): <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2017/secretary-general-sdg-report-2017--EN.pdf>. Vegeu també l'Informe sobre els Objectius de Desenvolupament Sostenible, Nacions Unides, 2017: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2017/>.

¹⁷ Adoptat per la Comissió d'Estadística de l'ONU en el seu quaranta-vuitè període de sessions, celebrat el març de 2017 (vegeu E/2017/24, cap. I, secc. A, i Annex I).

¹⁸ La Divisió per al Desenvolupament Sostenible (DDS) és la secretaria de la Comissió de l'ONU sobre Desenvolupament Sostenible (CDS).

¹⁹ Informe del Taller per a l'ENV de 2018 al FPAN, celebrat els dies 4-5 de desembre de 2017, Palau de les Nacions, Ginebra, Suïssa: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/17298Geneva_VNR_workshop_report_final_1201.pdf.

²⁰ A/RES/70/1: <http://undocs.org/A/RES/70/1>, paràgraf 5

²¹ https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/17346Updated_Voluntary_Guidelines.pdf.

²² Nota sobre la metodologia: l'estudi dels ENV de 2017 d'aquesta secció es basa en: DAES ONU, novembre de 2017, síntesi dels ENV de 2017; ENV individuals i anàlisi de la societat civil sobre els ENV per al FPAN de 2017; Concord Europe, juliol 2017, HLPF Voluntary National Reviews 2017: spur of the moment or planting the seeds for a sustainable future?; Juntos 2030, juliol 2017, Voluntary National Reviews: what are countries prioritizing?; Juntos 2030, octubre 2017, Guiding for accountability; World Vision, octubre 2017, Tracking SDGs Progress to Leave No One Behind.

Secció 5

Millorar la rendició de comptes

5.1 Presentació d'informes exhaustius sobre els 17 ODS

La majoria dels informes de l'ENV de 2017 no van incloure tots els 17 ODS, sinó que es van centrar en objectius i fites seleccionats. L'anàlisi duta a terme per la societat civil considera que aquesta pràctica és problemàtica, ja que desafia la universalitat i la interrelació fonamentals dels ODS. Hi ha el risc que aquesta «tria selectiva» faci que alguns països ometin la presentació d'informes exhaustius sobre els ODS en els quals el progrés, inclosa la perspectiva de drets humans, és limitat o desigual per a certs grups de població, bàsicament deixant-los enrere.

La variació en l'estructura dels ENV dificulta la comparació del progrés i dels reptes entre els països. En última instància, això pot ser un obstacle per aconseguir un debat sobre bones pràctiques per a la implementació i el seguiment dels ODS amb un enfocament basat en els drets humans. Una estructura clara que faci atenció als desafiaments dels drets humans podria millorar significativament l'accessibilitat dels informes i la rendició de comptes.

Als informes de l'ENV de 2017, aproximadament un terç dels 43 països van informar sobre els 17 ODS. Alguns països ressalten la indivisibilitat dels ODS en informar sobre els seus aspectes transversals.

Portugal és un dels països que informa sobre els 17 ODS i utilitza les «5 P» de l'Agenda 2030: persones, planeta, prosperitat, pau i parts interessades en la «nacionalització» dels 17 ODS. A l'hora d'informar sobre l'optimització de tots els ODS en les estratègies, plans i polítiques nacionals a través de l'agrupació d'aquests en relació amb les «5 P», Portugal reconeix la interrelació dels ODS individuals i al mateix temps aprofundeix en cadascun. A més, Portugal destaca els seus compromisos regionals i internacionals de drets humans en relació amb diversos ODS, per exemple, els seus compromisos amb la Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona (CEDAW) en relació amb l'ODS 5.

5.2 Integrar els informes i les recomanacions sobre drets humans als exàmens nacionals voluntaris

Els ODS estan ancorats en els drets humans, la qual cosa implica que la gran majoria de les fites dels ODS són monitorades pels mecanismes nacionals, regionals i internacionals de seguiment dels drets humans. Per tant, aquests mecanismes ocupen un lloc idoni per donar suport als estats en el seguiment i l'avaluació dels ODS. Els mecanismes internacionals principals de drets humans que poden contribuir a monitorar els ODS són l'examen periòdic universal (EPU), els procediments especials (PE) i els òrgans de tractats (OT). Els estats i altres actors poden utilitzar l'anàlisi, les dades i les recomanacions que generen aquests mecanismes per guiar-ne la implementació dels ODS²³.

L'ús dels mecanismes de drets humans existents millorarà l'eficiència, la coherència i la rendició de comptes, i garantirà l'ancoratge nacional del procés de seguiment i avaluació²⁴, en concret amb la finalitat de facilitar les obligacions de presentació d'informes:

«Basar-se en els informes existents. Utilitzar plataformes i processos nacionals existents que puguin contribuir al procés d'escriptura i anàlisi d'ENV. Com a exemples s'inclouen: [...] informes presentats a organismes internacionals, inclosos els que estan subjectes al marc dels tractats internacionals de drets humans.»

Manual per a la preparació d'exàmens nacionals voluntaris, gener 2018

El **Manual per a la preparació dels exàmens nacionals voluntaris** del DAES i la DDS de l'ONU dona suport a aquest enfocament en encoratjar els estats a aprofitar els informes de drets humans existents al moment de redac-

²³ Drets humans i ODS: Assolint sinergies, del DIHR, la Missió Permanent de Dinamarca i Xile davant de les Nacions Unides a Ginebra i l'Universal Rights Group, 2017: <http://bit.ly/2yFfxdM>.

²⁴ Per conèixer més sobre l'EBDH per als ODS, vegeu DIHR, 2016, Els drets humans en el seguiment i examen de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, bit.ly/follow-review, i DIHR, 2017, Drets humans i dades: eines i recursos per al desenvolupament sostenible, bit.ly/humanrights-data.

tar els seus informes per als ENV. A més del Manual, altres publicacions i eines²⁵ **apunten a la integració dels informes de drets humans en la presentació d'informes i el seguiment dels ODS.**

Alguns estats, en concret Costa Rica i Bèlgica, ja han aprofitat els avantatges de «reciclar» els seus informes de drets humans en els seus ENV i d'aprofitar les recomanacions de drets humans per a l'aplicació dels ODS.

En la seva revisió de l'ODS 5 (igualtat de gènere), l'informe²⁶ de l'ENV de **Costa Rica** incorpora informació del setè informe periòdic de Costa Rica al CEDAW (CEDAW/C/CRI/7)²⁷.

Aquest inclou informació sobre les activitats orientades a l'execució dels processos, com capacitacions sobre igualtat de gènere, així com informació sobre mesures legals més estructurals, com la revisió de les lleis existents sobre violència domèstica. Les activitats específiques cobertes per l'informe reciclat inclouen:

- accés a la justícia per a les dones: capacitació sobre la CEDAW per a institucions estatals (servei de defensa pública i policia judicial);
- el paper de l'Institut Nacional de les Dones (INAMU): capacitació sobre els drets de les dones, la igualtat i la no discriminació per a les entitats públiques, els grups de dones i la societat civil;
- esmenes a la Llei contra la violència domèstica núm. 7586;
- estratègia de prevenció del femicidi i violència contra les dones;
- establiment de comitès locals multiactor per brindar atenció immediata en casos d'alt risc de violència contra les dones, i
- desigualtats per a la comunitat LGBTIQ: discriminació i violència de gènere.

La integració dels informes de drets humans en l'ENV de Costa Rica es remunta al sòlid Mecanisme nacional interministerial d'implementació, presentació d'informes i seguiment (MNIPIS) de Costa Rica, que integra una comissió de drets humans que du a terme el seu treball a través de subcomitès a tots els ministeris. Inclou representants de diversos ministeris i institucions estatals, així com persones expertes, i compta amb el suport d'un comitè assessor on hi ha persones expertes internacionals²⁸.

L'experiència costa-riquenya demostra com una xarxa interministerial de punts focals de drets humans permet l'aplicació de procediments efectius de presentació d'informes de drets humans, que es poden desenvolupar a l'hora de preparar els informes sobre el desenvolupament sostenible. Per tant, construir sobre els MNIPIS existents facilita la presentació d'informes dels ODS i és un element constructiu i eficient en termes de recursos per als estats.

Bèlgica és un dels pocs països que al seu informe de l'ENV de 2017 fa referència explícita a les recomanacions específiques de drets humans d'un OT.

En relació amb la **fitxa 16.2** («Posar fi al maltractament, l'explotació, el tràfic i totes les formes de violència i tortura contra els infants»), l'informe explica que s'han desenvolupat una sèrie d'indicadors nacionals sobre els drets dels infants, prèvia **recomanació del Comitè de l'ONU dels Drets dels Infants** (CRC, per les sigles en anglès). Els 40 indicadors cobreixen drets tals com el dret a la salut, l'educació, la protecció de la vida familiar, etc. A més, al costat de les enquestes ja existents, la Comissió Nacional Belga dels Drets dels Infants va dur a terme dues enquestes el 2017 per cobrir algunes de les bretxes de dades actuals.

L'informe belga per a l'ENV declara que: **«Aquest treball de monitoratge dels drets dels infants serà utilitzat pel Comitè dels Drets dels Infants de l'ONU, però el seu propòsit principal és que sigui utilitzat a Bèlgica pels polítics, les administracions i la societat civil, ja sigui per contextualitzar les seves accions, per iniciar un debat o per ressaltar les desigualtats i identificar els grups d'infants més vulnerables (16.2)»**²⁹.

Per tant, la recomanació del CRC ha incentivat l'ús d'un enfocament integrat on els indicadors nacionals sobre els drets dels infants afavoreixen el treball de monitoratge de l'organ de tractat (CRC) i poden guiar i informar una gamma àmplia d'actors nacionals, com els representants polítics i la societat civil, per dur a terme el seu treball integrat amb els drets humans i els ODS.

A més, l'ENV belga esmenta el seu suport a la tasca de diversos **relators especials de l'ONU**, com el relator especial de l'ONU sobre la pobresa extrema i els drets humans (en relació amb l'ODS 1.1), el relator especial sobre el dret a l'alimentació (ODS 2) i el relator especial de l'ONU sobre el dret de tota persona al gaudi del més

²⁵ P. ex., les guies de capacitació del GNUD sobre seguiment de les recomanacions de les Nacions Unides sobre els drets humans (2017), les Directrius per donar suport als països en el procés de presentació d'informes sobre els ODS (2017), i els documents del DIHR Drets humans i dades (2017) i la Guia dels drets humans als ODS.

²⁶ ENV de Costa Rica, 2017: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15846Costa_Rica.pdf.

²⁷ CEDAW/C/CRI/7: http://tinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FCRI%2F7&Lang=en.

²⁸ ACNUDH, 2016: Mecanismes nacionals de presentació d'informes i seguiment: Estudi de la col·laboració dels estats amb els mecanismes internacionals de drets humans: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/HR_PUB_16_1_NMRF_Study.pdf.

²⁹ ENV de Bèlgica, 2017: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15721Belgium_Rev.pdf.

alt nivell possible de salut física i mental (fites 3.4 i 3.5), i mostra com els PE del CDH són rellevants per a una gamma àmplia dels 17 ODS.

Si bé únicament alguns informes de l'ENV de 2017 contenen informació sobre els mecanismes internacionals de drets humans, diversos països ressalten temes que podrien ser informats a través de la presentació d'informes als mecanismes nacionals, regionals i internacionals de drets humans:

- Un d'aquests temes és la revisió de les lleis existents o la promulgació de lleis noves, respecte a la violència domèstica o la **violència de gènere**. Bielorrússia, Belize, Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Jordània i l'Uruguai van informar sobre això al seu informe de l'ENV de 2017, i també és un tema que s'aborda als informes de drets humans.
- Un altre tema és la **no discriminació** en general.
- Bangladesh, Bèlgica, Xipre, Etiòpia i Jordània van ser alguns dels països que van destacar les seves accions per combatre la discriminació als seus informes de l'ENV de 2017. Molts es van referir a les disposicions legals i constitucionals que prohibeixen la discriminació per diversos motius. Suècia va esmentar la seva legislació per combatre la discriminació i donar suport a les minories nacionals³⁰.

Fer el pas des de ressaltar els vincles entre els compromisos de drets humans i els ODS cap a utilitzar els informes de drets humans en si mateixos és una qüestió de vincular pràcticament els informes de drets humans que ja existeixen amb els ODS i fites específiques. D'aquesta manera, els estats i altres actors poden reciclar els seus informes i enriquir els informes de l'ENV amb la presentació d'informes als mecanismes de drets humans com l'EPU, els OT i els PE.

5.2.1 Comprendre la informació dels mecanismes de drets humans

Per poder adaptar millor la integració efectiva dels informes de drets humans als ENV, és necessari comptar amb una orientació més general sobre com l'anàlisi qualitativa pot donar suport als informes dels països sobre els ODS. A més, és necessari comptar amb més orientació tècnica sobre com comprendre les recomanacions i els informes dels mecanismes internacionals de drets humans per integrar-los als informes sobre els ODS.

Diversos OT ja han explorat les sinergies entre els drets humans i els ODS i han proporcionat comentaris sobre com els seus tractats respectius es relacionen amb els ODS. El CRC, el Comitè de Drets dels Treballadors Migrants (CMW, per les sigles en anglès) i el CEDAW són els més avançats en aquest sentit. En general, els OT poden plantejar qüestions de drets humans en el context dels ODS, quan els estats presenten davant dels comitès. A més, els OT també poden encoratjar els estats a tenir en compte el vincle amb instruments i obligacions de drets humans específics en els seus plans d'acció nacional i en els seus processos d'implementació. D'aquesta manera, els estats poden utilitzar el diàleg amb els OT i la seva experiència per disminuir les bretxes nacionals en la implementació.

Els titulars del mandat dels PE ja han mostrat la funció dels ODS i la necessitat d'adoptar un enfocament basat en els drets humans per a la implementació dels ODS. Per exemple, el relator especial sobre la salut ha publicat recentment un informe sobre el vincle entre el dret a la salut i els ODS. Els PE s'involucren directament amb els estats, en particular a través de les visites als països, i tenen una funció clarament definida per identificar les millors pràctiques i els reptes, on l'enfortiment de capacitats i l'assistència tècnica per part del pilar de drets humans de l'ONU podria ser beneficiós.

L'EPU és un mecanisme de revisió entre iguals amb participació única dels estats membres. El començament del seu tercer cicle dona l'oportunitat de fer esforços més concertats per aprofitar les sinergies perquè l'EPU pugui informar sobre l'acció dels ODS a escala de país.

L'**Índex universal dels drets humans**³¹ facilita l'accés a totes les recomanacions de drets humans emeses per l'EPU, els PE i els OT.

La figura següent mostra el potencial que els mecanismes de monitoratge dels drets humans tenen per contribuir al seguiment dels ODS, en indicar les fonts de dades existents per a la **fita 16.b**: promoure i aplicar lleis i polítiques no discriminatòries en favor del desenvolupament sostenible.

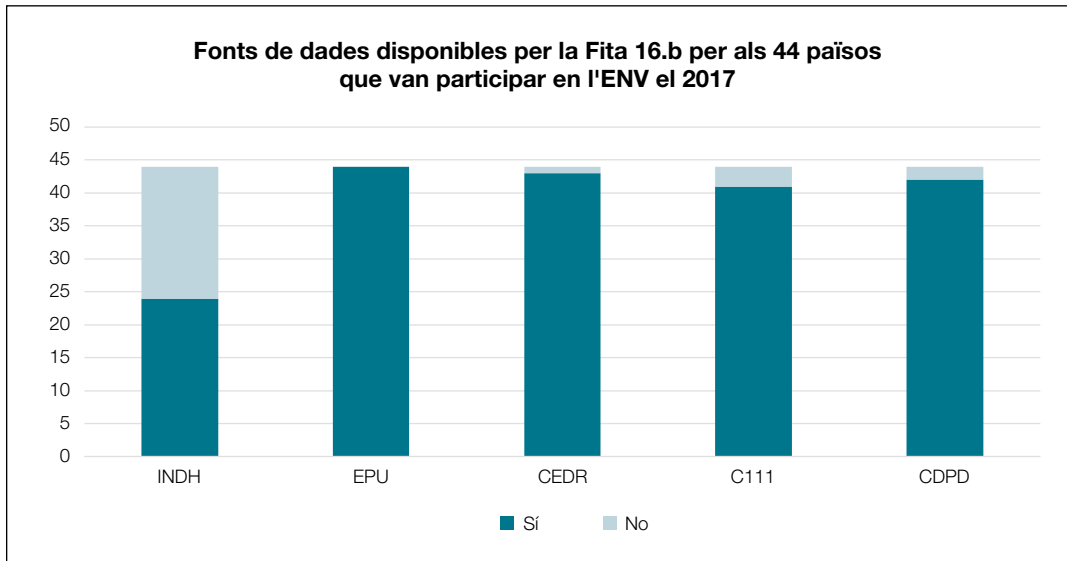
Específicament, la taula mostra quants dels 44 països que participen en l'ENV del FPAN de 2017:

- tenen institucions nacionals de drets humans (INDH) independents que compleixin els Principis de París i que fan el seguiment i informen regularment sobre la legislació discriminatòria;
- han rebut recomanacions de l'EPU relacionades amb la promoció i aplicació de lleis i polítiques no discriminatòries, i

³⁰ DAES ONU, novembre de 2017, síntesi dels ENV de 2017, informe preparat per la DDS: <http://bit.ly/2h1PMN0>.

³¹ Índex universal de drets humans: <http://uhri.ohchr.org/en/>.

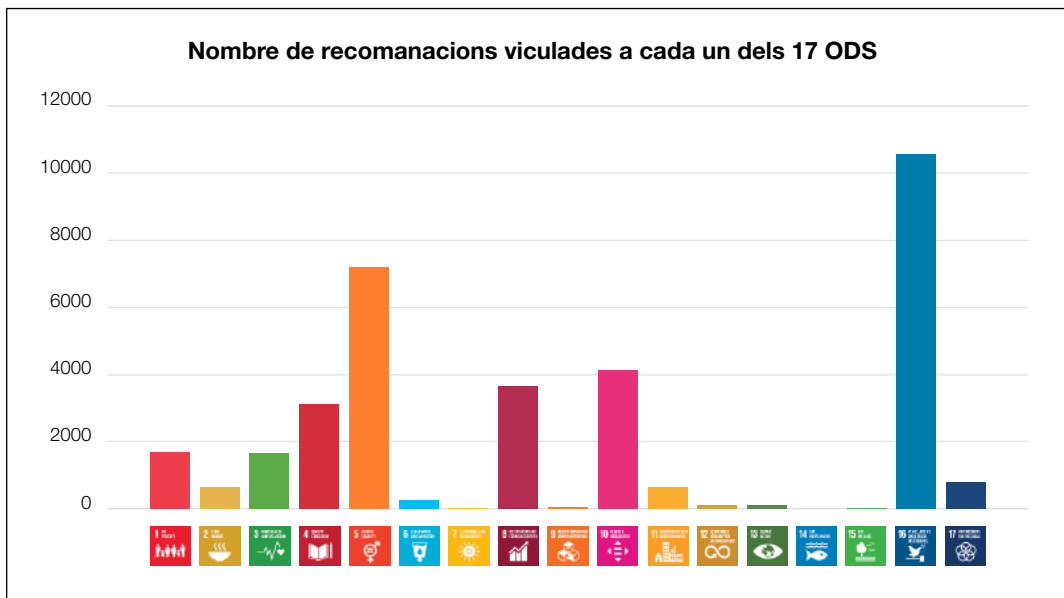
- han ratificat la Convenció sobre l'eliminació de la discriminació racial (**CEDR**), el Conveni núm. 111 de l'Organització Internacional del Treball (OIT) (**C111**) i la **CDPD**.

5.3 Vincular les recomanacions de drets humans amb els ODS

Utilitzant un procediment innovador i experimental d'extracció de dades, el DIHR ha pogut vincular fins ara més del 50% de les recomanacions del sistema de monitoratge dels drets humans amb fites específiques dels ODS. El quadre següent il·lustra un exemple de com es vinculen les recomanacions de l'EPU al llarg dels 17 ODS.

Al llarg dels dos cicles de l'EPU, els estats han emès més de **55.000 recomanacions**:

Una base de dades presentada pel DIHR l'abril de 2018 permet que els seus usuaris busquin aquestes recomanacions tot filtrant per país i per fita dels ODS: <http://sdgdata.humanrights.dk>.

5.3.1 Mecanismes nacionals per a la implementació, la presentació d'informes i el seguiment

El Mecanisme nacional d'implementació, presentació d'informes i seguiment (MNIPIS) és una estructura governamental encarregada de coordinar, preparar informes i col·laborar amb els mecanismes internacionals i regionals de drets humans (inclosos l'EPU, els OT i els PE). Així mateix, els MNIPIS coordinen i monitoren la implementació i seguiment nacional de les recomanacions que emanen d'aquests mecanismes de drets humans³².

«Els MNIPIS poden arribar a ser un dels principals components del sistema nacional dels drets humans, mitjançant l'establiment d'una estructura de coordinació nacional.»

Informe del secretari general, A/72/351

MNIPIS i ODS: monitorar les recomanacions de drets humans

L'ACNUDH ha publicat una guia pràctica i un estudi adjunt sobre la col·laboració dels estats amb els mecanismes internacionals de drets humans³³. La Guia identifica els elements clau dels MNIPIS que funcionen correctament i són eficients, basant-se en les pràctiques de 23 estats membres.

Un MNIPIS gaudeix de la posició idònia per prendre la iniciativa d'agrupar i prioritzar les recomanacions de drets humans. Alguns dels exemples de millors pràctiques dels MNIPIS mostren que agrupar centenars de recomanacions que emanen dels mecanismes de drets humans, en un màxim de 10 a 20 prioritats bàsiques, permet als estats estructurar els seus plans d'acció nacionals a l'entorn d'aquests grups prioritzats. Diversos MNIPIS estan utilitzant solucions informàtiques per compartir i coordinar la implementació i la presentació d'informes

³² ACNUDH, 2016, Mecanismes nacionals de presentació d'informes i seguiment: Guia pràctica per a la col·laboració efectiva dels estats amb els mecanismes internacionals de drets humans: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/HR_PUB_16_1_NMRP_PracticalGuide.pdf. ACNUDH, 2016, Mecanismes nacionals de presentació d'informes i seguiment: Estudi de la col·laboració dels estats amb els mecanismes internacionals de drets humans: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/HR_PUB_16_1_NMRP_Study.pdf.

³³ ACNUDH, 2016, Mecanismes nacionals de presentació d'informes i seguiment: Guia pràctica per a la col·laboració efectiva dels estats amb els mecanismes internacionals de drets humans: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/HR_PUB_16_1_NMRP_PracticalGuide.pdf.

sobre les recomanacions de drets humans (per exemple, SI DERECHOS³⁴ a l'Equador i SIMORE³⁵ al Paraguai), i estan ampliant el seu abast per coordinar també la implementació i la presentació d'informes sobre els ODS.

Augmentar o millorar els MNIPIS a través de l'agrupació de les recomanacions de drets humans a l'entorn dels ODS pot ajudar a mitigar la càrrega que suposa la presentació d'informes sobre els ODS, així com a agilitzar el procés d'implementació nacional. Per tant, els MNIPIS ofereixen una eina orientada a l'acció per treballar des de la base de la complementarietat de les recomanacions i obligacions de drets humans, d'una banda, i dels ODS, de l'altra³⁶.

Equador: SI DERECHOS - Un mecanisme nacional per a la presentació d'informes i el seguiment en línia

L'adopció d'una nova constitució a l'Equador, el 2008, va ser part d'una onada de noves constitucions a l'Amèrica Llatina que ofereixen garanties explícites per als drets humans. En aquesta mateixa línia, el Pla nacional de desenvolupament de l'Equador proporciona directrius i principis per a la implementació dels drets humans, i està alineat amb l'Agenda 2030 i els ODS. El 2012, l'Equador va establir un sistema d'informació sobre drets humans anomenat SI DERECHOS, desenvolupat pel Ministeri de Justícia amb el suport de l'ACNUDH. SI DERECHOS és una plataforma en línia, que proporciona una biblioteca d'informes i un resum de les recomanacions i informació relacionades amb els 73 drets humans reconeguts a la Constitució nacional. Encara que el sistema és administrat pel Ministeri de Justícia, la participació de totes les agències governamentals i sucursals de l'Estat és un aspecte important de SI DERECHOS com a MNIPIS efectiu. En recopilar tota la informació i recomanacions rellevants sobre drets humans, SI DERECHOS té com a objectiu garantir:

- la participació social efectiva en els assumptes públics i una transparència reforçada;
- el seguiment del progrés i la implementació dels drets humans;
- la incorporació dels drets humans en totes les polítiques nacionals i sectorials, i
- la gestió interna de la informació sobre drets humans entre els ministeris competents en el context dels processos internacionals de presentació d'informes.

L'experiència equatoriana destaca el valor fonamental dels MNIPIS. Les plataformes en línia com SI DERECHOS representen una base fonamental per a la realització dels objectius interrelacionats del desenvolupament sostenible i els drets humans. A més, en fer que el procés sigui transparent i que la informació estigui disponible per a tots els actors, promou la responsabilitat compartida per a la realització plena dels drets humans i els ODS.

5.4 Orientació pràctica per utilitzar la presentació d'informes i el seguiment dels drets humans en els exàmens nacionals voluntaris

Hi ha una sèrie de passos clau que els estats poden fer per utilitzar de manera efectiva la presentació d'informes i recomanacions de drets humans actuals als ENV. Aquests inclouen:

Pas 1: identificar els vincles

Feu servir la Guia dels drets humans als ODS³⁷ per identificar els vincles entre les fites dels ODS i les normes internacionals de drets humans internacionals i les normes del treball. **Exemple:** les fites dels ODS 8.7 i 16.2 tenen per objectiu, entre altres, garantir de manera immediata la prohibició i eliminació de les pitjors formes de treball infantil. El treball infantil s'aborda a la CDI i al Conveni No. 182 de l'OIT sobre les pitjors formes de treball infantil.

Pas 2: identificar els instruments rellevants per al vostre país

Identifiqueu quins instruments internacionals de drets humans i normes internacionals del treball són aplicables al vostre país.

- Vegeu ACNUDH, estat de la ratificació de tractats de drets humans per país: <http://indicators.ohchr.org/>
- Vegeu OIT, ratificació de les convencions de l'OIT per país: <http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NOR-MLEXPUB:11001:0::NO::>

Exemple: la CDI i el Conveni No. 182 de l'OIT estan ratificats per 193 i 181 països, respectivament. Això significa que aquests instruments són legalment vinculants per a la gran majoria d'estats del món.

³⁴ SI DERECHOS: <http://www.justicia.gob.ec/la-plataforma-si-derechos-permitesequimiento-de-recomendaciones-internacionales-en-derechos-humanos/>

³⁵ SIMORE: <http://www.mre.gov.py/mdhpy/Buscador/Home>.

³⁶ Drets humans i ODS: Assolint sinergies, del DIHR, la Missió Permanent de Dinamarca i Xile davant de les Nacions Unides a Ginebra i l'Universal Rights Group, 2017: <http://bit.ly/2yFfxdM>.

³⁷ <http://sdg.humanrights.dk/en>.

Pas 3: identificar els informes rellevants

Trobeu els informes de drets humans rellevants del vostre país. El vostre país presenta regularment informes als organismes establerts per monitorar i supervisar la implementació dels tractats internacionals.

Exemple: la gran majoria de països del món informen regularment el CRC i els òrgans de supervisió de l'OIT sobre els progressos realitzats en l'aplicació del CDI i del Conveni No. 182 de l'OIT. El més probable és que aquests informes continguin informació rellevant per presentar informes sobre els avenços en l'assoliment de la fita de l'ODS 8.7 sobre el treball infantil.

Pas 4: trobar orientació rellevant per a la implementació

Exploreu les recomanacions del vostre país proposades pels organismes de monitoratge dels drets humans a través de l'Explorador de dades dels ODS-Drets humans del DIHR (<https://sdgdata.humanrights.dk>) i l'Índex universal de drets humans de l'ACNUD (<http://uhri.ohchr.org>)

Cerqueu les observacions dels organismes de supervisió de l'OIT a través de la base de dades ILO NORMLEX: <https://www.ilo.org/dyn/normlex/en>

Pas 5: implementar i rendir comptes

Dissenyau el vostre pla d'implementació de les fites rellevants dels ODS d'acord amb les recomanacions rebudes pels organismes de monitoratge i supervisió de drets humans i estàndards laborals, i elaboreu informes de progrés per a aquests organismes així com per al FPAN.

Secció 6

Processos inclusius, participatius i transparents

6.1 Processos inclusius, participatius i transparents

La participació en els assumptes públics és un dret humà fonamental. A més, la participació d'una gamma àmplia de parts interessades, inclosos els grups vulnerables i marginats, és molt important perquè l'Agenda 2030 compleixi la seva promesa de «no deixar ningú enrere». Per obtenir una participació sistemàtica i significativa de la societat civil i altres parts interessades, World Vision ha identificat cinc punts principals de sortida que els estats poden seguir:

1. incloure la societat civil i altres parts interessades en les primeres etapes a través de consultes obertes;
2. compartir l'esborrany de l'informe amb les parts interessades per obtenir comentaris i opinions;
3. fomentar les contribucions independents;
4. fomentar la presentació d'informes paral·lels per part de la societat civil, les INDH i altres parts interessades, i
5. incloure representants de les parts interessades en la presentació davant de l'FPAN³⁸.

La Declaració ministerial del FPAN de 2017 assenyalava la necessitat d'arribar de manera proactiva als grups específics de titulars de drets, i va declarar que: **«no hi pot haver una implementació efectiva ni una rendició de comptes a la ciutadania on no hi ha consciència. S'han de fer esforços per arribar a totes les persones interessades, incloses les autoritats subestamentals i locals, els pobles indígenes, les persones amb discapacitats, la societat civil, les empreses, el sector privat, els mitjans de comunicació, els parlamentaris i la comunitat científica i acadèmica»** (paràgraf 28)³⁹.

Després de més de tres anys d'implementació, molts estats han sistematitzat i institucionalitzat el compromís de les parts interessades. Una anàlisi dels 43 informes de l'ENV de 2017 mostra que diversos països reconeixen que la implementació i el seguiment de l'Agenda 2030 requereix la participació d'una gamma àmplia de parts interessades, que han involucrat de la manera següent:

Incloure les parts interessades en els actes preparatoris

- Els 43 països van incloure algun element de la participació de les parts interessades en els seus actes preparatoris, però el nivell i la modalitat d'aquests van variar entre els països.
- Alguns països com l'Argentina, Benín, Etiòpia, Indonèsia, Jordània, Kènia, el Tadjikistan i Tailàndia lliuren detalls sobre les diverses parts interessades consultades (organitzacions de la societat civil, sector privat, acadèmia, joves, associacions laborals, autoritats locals, entre d'altres), mentre que en d'altres els països són més vagues en les seves descripcions i es refereixen a consultes amb «parts interessades rellevants».
- Uns quants països informen de manera explícita sobre els esforços per «arribar als més endarrerits» en els seus actes preparatoris de l'ENV, mitjançant consultes amb grups vulnerables i marginats. Costa Rica, per exemple, va fer consultes amb persones grans, persones LGBTIQ, persones amb discapacitat i pobles indígenes, i en cada ODS inclou una secció sobre els reptes identificats per aquests grups. Els mètodes per divulgar-los inclouen seminaris, tallers, debats bilaterals i canals en línia.

Compartir l'informe preliminar

- Alguns països van compartir els seus informes preliminars amb les parts interessades per obtenir-ne els comentaris i opinions. Aquests inclouen l'Argentina, Bangladesh, Bèlgica, Belize, Costa Rica, Dinamarca i Etiòpia.

Contribucions independents

- Dinamarca, Xipre, els Països Baixos i Suècia es troben entre els països que van fer un pas més per incloure el contingut generat per les parts interessades en els seus informes per a l'ENV. Això va incloure contribucions independents dels joves, la societat civil, l'acadèmia i el sector privat.

³⁸ World Vision, octubre de 2017, Tracking SDGs Progress to Leave No One Behind.

³⁹ https://www.un.org/ecosoc/sites/www.un.org.ecosoc/files/files/en/2017doc/2017_draft_ministerial_declaration_hlpf-hls.pdf.

Informes paral·lels de la societat civil, les INDH i altres parts interessades

- Alguns països van abordar els informes paral·lels o informes complementaris preparats per la societat civil en les seves presentacions davant del FPAN. Portugal, per exemple, va explicar com les ONG, amb el suport de l'Institut Camões per a la Cooperació i l'Idioma i el Centre Regional d'Informació de les Nacions Unides per a Europa Occidental estan planejant la preparació periòdica d'informes paral·lels sectorials.

Inclusió de representants de les parts interessades en la delegació davant del FPAN

- Diversos països van incloure representants de les parts interessades, com el món acadèmic, els joves, el sector privat i les autoritats locals, en les seves presentacions davant del FPAN. L'Azerbaidjan, Hondures, l'Índia, Indonèsia, Jordània i l'Uruguai van incorporar les parts interessades a la tribuna durant la presentació de l'ENV. Altres, com l'Argentina, Bèlgica, Dinamarca, Xipre, la República Txeca, Itàlia, el Japó, els Països Baixos, Nigèria, Eslovènia, Suècia i Tailàndia van fer un pas més enllà i van assignar a les parts interessades la seva interlocució en intervencions específiques durant les presentacions de l'ENV.

6.1.1 Azerbaidjan: assegurar la participació inclusiva de les persones interessades

A l'Azerbaidjan, el govern va establir un Consell Nacional de Coordinació per al Desenvolupament Sostenible (CNCDS) amb una secretaria al Ministeri d'Economia. El Comissionat de Drets Humans de l'Azerbaidjan (INDH de categoria A, d'acord amb els Principis de París⁴⁰) forma part del CNCDS i actua com a pont entre la societat civil i el govern⁴¹. Una funció central del CNCDS és assegurar la participació inclusiva de les parts interessades i traduir els ODS globals a un context nacional, tot alineant els plans i estratègies nacionals amb els ODS. En aquest sentit, la prioritat principal del CNCDS apunta a l'assoliment d'estratègies i polítiques nacionals inclusives i basades en drets.

La primavera de 2017, el CNCDS, en col·laboració amb l'Oficina de l'ONU a l'Azerbaidjan, va fer una sèrie de consultes sobre la implementació dels ODS, reunint l'acadèmia, la societat civil, les dones, els joves, el Parlament i altres parts interessades. Les consultes van identificar dues àrees principals que seran abordades pel govern:

- el diàleg i la sensibilització sobre els ODS haurien de ser enfortits en l'àrea central i a les regions, i
- l'establiment d'un grup multiactor per donar suport al treball del CNCDS.

A més, el govern està creant una plataforma interactiva en línia per a la promoció dels ODS, les seves fites, fases d'implementació i indicadors. El govern pretén utilitzar el portal en línia com a eina per a la participació de la societat civil en les consultes sobre els ODS nacionals, el procés de monitoratge i la presentació d'informes⁴².

6.2 Millorar la rendició de comptes a través de les institucions nacionals de drets humans

Es necessiten institucions sòlides per garantir processos inclusius, participatius i transparents en la implementació i seguiment de l'Agenda 2030.

Les **institucions nacionals de drets humans (INDH)** són institucions estatals independents amb el mandat de donar suport al compliment a escala nacional dels compromisos internacionals de drets humans.

La naturalesa independent de les INDH, la seva funció de pont entre el seu país i el sistema internacional de drets humans⁴³, així com a escala nacional entre el govern i la societat civil, a més dels seus coneixements i experiència en el seguiment i la presentació d'informes sobre la implementació de les normes de drets humans, les situen en l'epicentre del que s'ha dit la «**xarxa de la rendició de comptes**»⁴⁴ dels ODS. Com a institucions estatals independents que tenen el mandat de donar suport al compliment nacional dels compromisos internacionals de drets humans, les INDH són elements crucials de l'arquitectura de rendició de comptes institucional necessària per garantir societats pacífiques i inclusives amb accés a la justícia per a tothom⁴⁵.

⁴⁰ Els Principis de París fan referència a la categoria de les INDH. Vegeu: <https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/ParisPrinciples.aspx>.

⁴¹ Vegeu: <http://www.ombudsman.gov.az/en/view/news/713/representative-of-the-azerbaijani-ombudsman-attended-international-event-in-poland>.

⁴² Llegiu l'ENV de l'Azerbaidjan, 2017: <https://sustainabledevelopment.un.org/memberstates/azerbaijan>.

⁴³ Llegiu més sobre el potencial de les INDH en aquest informe del secretari general (A/70/347): <http://nhri.ohchr.org/EN/News/Documents/A-70-347%20en.pdf>, i sobre les INDH i el sistema de l'ONU en aquesta resolució de l'ONU (A/RES/70/163): <http://nhri.ohchr.org/EN/IHRS/UNNY/Pages/Main.aspx>.

⁴⁴ Vegeu: Alison Hosie, Comissió Escocesa de Drets Humans, Contributing to the Accountability Web: The Role of NHRIs and the SDGs, 23 de març de 2016: <http://bit.ly/2tLVITB>; i Kate Donald, CESR, Promising the World: Accountability and the SDGs, 2016: <http://bit.ly/2sGdQis>, i Breaking the Accountability Taboo in Sustainable Development Negotiations, 2 de juny de 2015: <http://cesr.org/article.php?id=1732>.

⁴⁵ Llegiu més sobre la contribució de les INDH a l'Agenda 2030: GANHRI, 2017, National Human Rights Institutions Engaging with the SDGs: <http://bit.ly/2AygY0p>.

L'octubre de 2015, les INDH de totes les regions es van reunir sota la coordinació de l'Aliança Global d'Institucions Nacionals de Drets Humans (GANHRI, per les sigles en anglès)⁴⁶ a Mérida, Mèxic, per discutir com les INDH poden contribuir a fer realitat l'Agenda 2030 i els ODS sobre el terreny. La conferència va adoptar la **Declaració de Mérida**⁴⁷, a través de la qual les INDH es van comprometre a col·laborar en el desenvolupament de capacitats mútues i l'intercanvi d'experiències per contribuir a un enfocament basat en els drets humans per a la implementació de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible.

La Declaració de Mérida descriu com les INDH poden aplicar el seu mandat exclusiu per donar suport a la implementació de l'Agenda 2030 i la realització dels drets humans:

- Assessorar els governs nacionals/locals
- Sensibilitzar i promoure el diàleg i la participació
- Desenvolupar i mantenir aliances per a la implementació
- Dissenyar indicadors nacionals
- Monitorar i informar sobre el progrés
- Exigir la rendició de comptes dels governs
- Investigar violacions de drets
- Proporcionar accés a la justícia

L'«**existència d'institucions nacionals de drets humans independents de conformitat amb els Principis de París**» és l'indicador global per a la fita 16.a. El fet que l'existència d'una INDH sigui un indicador de l'ODS 16 subratlla el rol catalitzador de les INDH com a força impulsora per defensar els aspectes dels ODS relacionats amb els drets humans.

La **no discriminació** és una àrea transversal en la qual les INDH poden contribuir a l'anàlisi qualitativa, la recopilació de dades i l'orientació, en funció del seu mandat, coneixement i experiència. Les fites dels ODS 16.b, 10.3 i 5.c requereixen l'eliminació de lleis i polítiques discriminatòries i la promoció i aplicació de lleis i polítiques no discriminatòries per al desenvolupament sostenible. Les INDH tenen la condició idònia per informar sobre polítiques i legislació discriminatòries, i contribuir així a una visió més completa del progrés cap a l'assoliment d'aquestes fites.

El desembre de 2016, la **Xarxa Àrab de les INDH (ANNHRI)** per les sigles en anglès va convocar un taller sobre el paper de les INDH en el monitoratge i la implementació de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible. Una enquesta realitzada entre les 14 INDH⁴⁸ participants va revelar que:

- les 14 INDH duen a **terme revisions de la llei** per detectar legislació discriminatòria;
- les 14 INDH han **detectat lleis nacionals** que haurien de ser eliminades o esmenades, i
- les 14 INDH han formulat **recomanacions** per dur a terme aquestes reformes legals.

L'enquesta mostra que les INDH estan en **condicions** de contribuir al monitoratge de les fites 5.c, 10.3 i 16.b sobre l'eliminació de la legislació discriminatòria i la promoció de legislació, polítiques i accions apropiades al respecte. Així mateix, 24 dels 44 països que van participar en l'ENV de 2017 tenen INDH independents que compleixen els Principis de París (categoria A), la qual cosa significa que aquests països van tenir accés a informació i recomanacions precises sobre legislació discriminatòria facilitades pels seus INDH⁴⁹.

Diversos països han destacat el paper de a INDH als seus informes de l'ENV. Per exemple, l'informe de l'Argentina fa referència al paper de a INDH en el monitoratge de la implementació dels ODS⁵⁰, i l'informe de Costa Rica es refereix a la INDH com a proveïdora d'informació i com a part de l'estructura multiactor de governança nacional⁵¹.

⁴⁶ L'aliança era anteriorment coneguda com a CIC, «El Comitè Internacional de Coordinació de les Institucions Nacionals per a la Promoció i Protecció dels Drets Humans».

⁴⁷ Declaració de Mérida: <http://nhri.ohchr.org/EN/ICC/InternationalConference/12IC/Background%20Information/Merida%20Declaration%20FINAL.pdf>.

⁴⁸ Les INDH participants van ser: categoria A: Egipte, Jordània, Mauritània, Marroc, Palestina, Qatar. Estat B: Algèria, Bahrain, Iraq, Líbia, Oman, Tunísia. Sense categoria: Djibouti, Sudan.

⁴⁹ Llegiu més en aquest capítol del DIHR sobre l'objectiu 16.b per a la publicació sobre l'ODS 16 a la publicació anual de TAP Network (abril de 2017), disponible a: <https://www.humanrights.dk/what-we-do/sustainability/human-rights-sdgs/sdg-indicators>.

⁵⁰ ENV de l'Argentina, 2017: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/16117Argentina.pdf>.

⁵¹ ENV de Costa Rica, 2017: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/15846Costa_Rica.pdf.

6.3 Dedicar atenció especial a les persones que es trobin més endarrere

Una manera d'assegurar que es fa atenció sistemàtica a l'estat i la situació dels grups en risc de ser deixats enrere és dedicant una secció de l'ENV al tema «No deixar ningú enrere». S'ha d'encoratjar els estats membres per tal que incloguin una secció sota cada ODS o una secció separada que identifiqui els grups vulnerables i els reptes per «arribar primer als més endarrerits» tot incloent les estratègies, polítiques i iniciatives per abordar-los. Diversos informes de l'ENV de 2017 inclouen un enfocament en aquells que són «deixats enrere»:

- **Bangladesh, Etiòpia, Kènia, els Països Baixos i Nigèria** dediquen una secció dels seus informes de l'ENV de 2017 al compromís de «no deixar ningú enrere».
- **Bangladesh** inclou un enfocament cap a les persones amb discapacitats, i identifica accions específiques adoptades sota els ODS 1, 3 i 5 en relació amb els infants amb discapacitats.
- **Costa Rica** destaca que el primer pas per construir una arquitectura per a l'aplicació dels ODS va ser la realització d'un seminari nacional sobre «no deixar ningú enrere» i la creació d'una agenda nacional per a la inclusió.
- **Etiòpia** inclou una subsecció que se centra en els drets i el benestar dels infants i informa sobre les polítiques i els sistemes d'informació que s'han implementat des de l'adopció dels ODS. A escala federal, s'està desenvolupant una base de dades sobre els drets i el benestar dels infants.
- **Kènia** informa sobre l'enfocament basat en els drets de la seva constitució de 2010, l'objectiu de la qual és portar Kènia cap a un futur més equitatiu i inclusiu.

La Constitució de Kènia de 2010 conté una declaració de drets integral, que inclou els drets, al més alt nivell possible, a la salut, l'educació, l'habitatge accessible i adequat, l'aigua i el sanejament, així com el dret a l'alimentació. Tots aquests drets estan garantits com a drets exigibles que s'estenen a totes les persones i grups específics, fins i tot als infants, els joves i les persones amb discapacitat.

A més, els estats ja informen de diversos mecanismes de drets humans sobre la situació dels grups vulnerables. D'aquesta manera, els estats poden reciclar les dades que ja estan generant amb l'objectiu de donar seguiment als ODS. En general, la recopilació de dades s'ha de guiar per l'enfocament basat en els drets humans per a les dades (EBDHD) desenvolupat per l'ACNUDH, i emfatitzar la importància dels principis d'autoidentificació, participació, desagregació, transparència, privacitat i rendició de comptes que han de guiar la recopilació de dades en qualsevol circumstància:

- **Autoidentificació.** Totes les categories d'identitat s'han de desenvolupar a través d'un enfocament participatiu. La recopilació de dades no haurà d'incloure o reforçar la discriminació, els prejudicis o els estereotips.
- **Participació.** La participació és un element central d'un EBDHD, que ha de garantir la participació lliure, activa i significativa de les parts interessades rellevants, en particular dels grups de població més marginats.
- **Desglossament** de les dades. Sobre la base de motius de discriminació consagrats en el dret internacional dels drets humans, és essencial per revelar les disparitats subjacents en el procés de desenvolupament i ressaltar els reptes específics que enfronten els diversos grups de població, en particular els grups vulnerables, en un context determinat.
- **Transparència.** Aquest principi es relaciona amb el dret a buscar, rebre i difondre informació, consagrat en el dret internacional dels drets humans. Garantir la transparència implica l'accés de la societat civil a les dades sobre el monitoratge i la realització dels drets humans.
- **Rendició de comptes.** En la seva qualitat de titulars de deures, les institucions estatals tenen l'obligació de garantir que respecten, protegeixen i compleixen els drets humans en la seva tasca estadística. Això inclou assegurar la independència en la recopilació de dades estadístiques.
- **Privacitat.** L'accés a la informació ha d'estar equilibrat amb el dret a la privacitat. Les dades recopilades amb finalitats estadístiques han de ser estrictament confidencials.

Als informes de l'ENV de 2017 s'identifica un nombre de grups vulnerables. Aquests inclouen:

- Pobles indígenes
- Persones amb discapacitat
- Persones grans
- LGBTIQ
- Migrants
- Dones i nenes
- Infants

Pobles indígenes

En alguns informes de l'ENV de 2017, els pobles indígenes són considerats com un grup que necessita un suport concertat i com a actors involucrats en una implementació millorada dels ODS.

El **Nepal** informa sobre com la seva Llei de servei civil modificada reserva un percentatge de llocs del servei públic per a dones i grups marginats, inclosos els dàlits, pobles indígenes i persones amb discapacitats.

A l'informe de **Malàisia** sobre l'ODS 15 (Vida terrestre), un objectiu futur és incloure les comunitats indígenes i locals en la gestió dels recursos naturals, així com capacitar-les perquè donin o deneguin el consentiment a projectes proposats que puguin afectar les seves terres.

Xile informa sobre els desafiaments específics que afronta la població indígena, en particular les altes taxes de pobresa multidimensional. En termes de participació i enfortiment institucional, es van considerar els resultats d'un procés de consulta amb els pobles indígenes en la preparació d'un projecte de llei per a l'establiment d'un ministeri de Pobles Indígenes i el Consell de Pobles Indígenes⁵²

6.4 Disponibilitat i desagregació de les dades

La **desagregació de les dades** és el mètode principal que suggereix l'Agenda 2030 per monitorar el progrés desigual dels diferents grups de població.

El compromís de l'Agenda 2030 per a la desagregació de les dades es referma a la fita 17.18, que pretén, explícitament, augmentar de manera significativa la disponibilitat d'aquestes dades desagregades per al 2020. L'enfortiment de la capacitat estadística per a la desagregació és clau per permetre un monitoratge sistemàtic de les dimensions d'igualtat i no discriminació de tota l'Agenda 2030. Tanmateix, encara queden reptes importants en termes de crear una capacitat estadística suficient per a la desagregació de dades, i molts països encara estan lluitant per generar les estadístiques més bàsiques.

El **Pla d'acció mundial per a les dades del desenvolupament sostenible de Ciutat del Cap**, que es va presentar al primer **Fòrum Mundial de Dades** de les Nacions Unides (FMD) a Ciutat del Cap el gener de 2017, se centra específicament en l'enfortiment i l'expansió de la capacitat per desglossar les dades a fi de garantir que ningú no quedi enrere⁵³. **El Pla d'acció mundial exigeix un compromís per part dels governs, els líders polítics i la comunitat internacional per emprendre accions clau en sis àrees estratègiques, que inclouen: coordinació i lideratge; innovació i modernització dels sistemes estadístics nacionals; difusió de dades sobre desenvolupament sostenible, i establir aliances i mobilitzar recursos.**

6.5 Un enfocament inclusiu per a la recopilació de dades

Essent realistes, la recopilació de dades desagregades en relació amb alguns dels indicadors globals dels ODS continuarà sent, en un futur pròxim, quelcom merament aspiracional per a molts països. En aquest context, és crucial tenir en compte que les dades són més que estadístiques, i que augmentar la quantitat de dades quantitatives no condueix necessàriament a millors decisions. Més aviat, hi ha la necessitat de destinar esforços de col·laboració per desenvolupar enfocaments creatius, innovadors, eficients i rendibles per al monitoratge i la recopilació de dades, que puguin complementar les dades estadístiques basades en els indicadors globals.

Els informes de l'ENV de 2017 reflecteixen alguns exemples de bones pràctiques per a la recopilació de dades diversificada:

Involucrar les parts interessades en la recopilació de dades

- Bielorrússia i Etiòpia, entre d'altres, van assenyalar que els sistemes estadístics nacionals tindrien un paper central, però que els seus esforços podrien complementar-se amb dades i anàlisis produïdes per altres parts interessades. A Nigèria, més de 200 joves van rebre capacitació sobre dades públiques i recopilació de dades sobre l'estat de les infraestructures i l'administració del pressupost al país, i es van mobilitzar per millorar les condicions de vida de les persones en les àrees de barris marginals a través de la recopilació de dades com a eina per a la incidència.

⁵² DAES ONU, novembre de 2017, síntesi dels ENV de 2017, informe preparat per la DDS: <http://bit.ly/2h1PMN0>.

⁵³ Divisió d'Estadística de l'ONU, 2017, Pla d'acció mundial de Cap Verd per a les dades del desenvolupament sostenible: <https://unstats.un.org/sdgs/hlg/Cape-Town-Global-Action-Plan/>.

Identificació de noves fonts de dades per guiar la implementació dels ODS

- Per complir l'augment dels requisits per a la recopilació de dades, les oficines estadístiques oficials estan explorant noves fonts de dades. L'Índia està considerant utilitzar la tecnologia espacial per fer les enquestes de les llars. Al seu informe, els Països Baixos van assenyalar que St. Maarten ha fet una enquesta nacional sobre el pressupost de les llars, centrada en les necessitats socials per proporcionar estadístiques útils i orientar millor les futures iniciatives d'erradicació de la pobresa en la població.

En construir un ecosistema pluralista de dades, basat en la complementarietat dels indicadors nacionals i mundials, així com en dades provinents de fonts múltiples, és possible adoptar un enfocament estratègic per al monitoratge dels ODS i «mesurar allò que atresorem». Aquest enfocament és, per exemple, adoptat per Statistics Denmark, que ha establert una associació nacional de dades per al monitoratge dels ODS. L'associació de dades inclou una gamma d'institucions governamentals, institucions acadèmiques i d'investigació, empreses, organitzacions de la societat civil, així com el DIHR. El DIHR proveirà dades relatives a diverses fites dels ODS, mitjançant el monitoratge i la recopilació de dades existents.

Per construir un ecosistema inclusiu de dades que no deixi ningú enrere, es presenten els principis clau següents⁵⁴:

- Complir els principis generals de l'**EBDHD**: participació, desagregació, autoidentificació, transparència, privacitat i rendició de comptes.
- Identificar indicadors nacionals complementaris i la recopilació de dades estadístiques relacionades, incloent les iniciatives específiques del context per registrar la situació de grups particulars.
- Incloure una **varietat de fonts de dades fiables**, com les dades generades pels ciutadans i els informes del sector privat.
- Desenvolupar **mecanismes de monitoratge dels drets humans** que ofereixin anàlisis i assessorament específics del context, així com informació sobre grups vulnerables i aquells temes delicats que són difícils de registrar a través de dades estadístiques comunes.

⁵⁴ Per saber-ne més, llegiu l'informe del DIHR de 2017, Drets humans i dades: eines i recursos per al desenvolupament sostenible: bit.ly/humanrightsdata.

Secció 7

L'Agenda 2030 en el sistema de drets humans

La realització de la transformadora Agenda 2030 requereix esforços concertats per part de tots els actors. Per tal que el sistema de l'ONU brindi als estats un suport efectiu per al desenvolupament de les seves capacitats, es requereix el compromís i integració d'un enfocament basat en els drets humans per a la seva implementació en tot el sistema, i requereix que el sistema de drets humans de l'ONU sigui coherent, col·laboratiu i coordinat.

El Consell de Drets Humans de l'ONU (CDH) és el principal òrgan responsable dels drets humans en el sistema de l'ONU. El CDH i els seus mecanismes poden brindar una contribució substancial perquè es comprenguin i es dialogui sobre els drets humans i el desenvolupament sostenible. D'aquesta manera, l'Agenda 2030 constitueix un marc per establir un nou diàleg integral i un marc per a una acció coherent.

El Sistema d'Arxiu de Documents Oficials de l'ONU (SAD)⁵⁵ pot contribuir a una comprensió més gran de les principals tendències del CDH per guiar l'atenció al tema del desenvolupament sostenible.

En identificar la freqüència dels documents oficials del CDH que contenen referències al desenvolupament sostenible⁵⁶, es pot obtenir una imatge de la importància amb què aquest tema ha estat abordat pel CDH en els últims 10 anys. Com es desprèn de la figura següent, la freqüència esmentada ha augmentat significativament en els últims 10 anys.

Dels 1.399 documents emanats de les sessions del CDH el 2017, un total de 204 (el 14,58%) fa referència directa a l'Agenda 2030 en el seu text.

Per tant, el desenvolupament sostenible ja és un element creixent en el treball del CDH. Per garantir que aquest desenvolupament no s'estanqui, sinó que es converteixi en un canvi real a la pràctica dels estats i altres actors, el sistema de l'ONU pot explorar les maneres de sistematitzar i institucionalitzar encara més la integració dels drets humans i l'Agenda 2030 en els seus procediments.

Una avaluació de les resolucions del CDH de les sessions de 2017 i 2018 revela l'existència d'una sèrie d'accions proposades per incorporar l'Agenda 2030 en el treball del CDH de manera sistemàtica.

Tres de les resolucions més importants de les sessions de 2017 del CDH, que van abordar l'Agenda 2030 en el seu conjunt⁵⁷, destaquen l'ancoratge dels ODS als drets humans, promouen un enfocament basat en els drets humans per a la implementació i el seguiment, i proposen accions i prioritats específiques per integrar els mecanismes de drets humans i l'Agenda 2030.

CDH: Resolucions adoptades sobre els drets humans i l'Agenda 2030 en el període 2017-2018

Resolució 36/29, adoptada el 29 de setembre de 2017: <http://undocs.org/A/HRC/RES/36/29>

Reconeix que els **mecanismes nacionals de drets humans per a la presentació d'informes i el seguiment** puguin contribuir a la implementació dels ODS, i considera el **tercer cicle de l'EPU** com una oportunitat per enfortir la participació de tots els estats en la implementació i el seguiment de les recomanacions de drets humans.

Reconeix la importància de l'enfortiment de les capacitats i de la **creació de sinergies a escala nacional** per a la implementació dels ODS, amb l'atenció deguda a les **recomanacions i normes de drets humans**.

Sol·licita a l'ACNUDH que continuï compilant i sensibilitzant sobre les **bones pràctiques i les lliçons apreses** de la contribució dels sistemes i processos nacionals de seguiment dels drets humans, en particular dels MNI-PIS, per a la implementació de les recomanacions de drets humans i l'assoliment dels ODS.

⁵⁵ El SAD és una base de dades en línia dels documents de l'ONU. La base de dades es va presentar per primera vegada el 1993 i es va actualitzar el 2016. El SAD té documents de l'ONU de text complet, en format digital, publicats des de 1993, i permet als usuaris fer recerques de paraules als documents oficials de l'ONU. Per a més informació, vegeu: <https://documents.un.org/>.

⁵⁶ Mètode: Recerca Unite. Filtres: Documents en anglès, Consell de Drets Humans, Any. Recerca de text lliure.

⁵⁷ Nota sobre la metodologia: La 36a sessió del CDH també va incloure l'adopció de resolucions que van abordar l'Agenda 2030 amb un enfocament en temes més específics com, p. ex., les ciutats. La llista proveïda a la taula inclou les resolucions adoptades que preveuen un enfocament sistemàtic de l'Agenda 2030 en la seva totalitat.

Resolució 34/4, adoptada el 23 de març de 2017: <http://undocs.org/A/HRC/RES/34/4>

Encoratja els estats per tal que tinguin molt en compte la informació, les observacions i les recomanacions dels mecanismes de drets humans a l'hora d'implementar l'Agenda 2030 i vigilar-ne el progrés, i promoguin la cooperació de totes les persones interessades per integrar plenament els drets humans en aquest procés.

Observa les contribucions dels mecanismes internacionals de drets humans, entre els quals el CDH i els seus òrgans subsidiaris, els òrgans creats en virtut de tractats internacionals de drets humans, els PE i l'EPU, a la promoció de la implementació de l'Agenda 2030 de conformitat amb les obligacions en matèria de drets humans dels estats.

Sol·licita al **secretari general** que continuï preparant i presentant al CDH, en relació amb el tema 3 de l'agenda, un informe anual sobre la qüestió de l'exercici efectiu, en tots els països, dels drets econòmics, socials i culturals, i se centra especialment en la importància dels drets econòmics, socials i culturals per **aconseguir societats sostenibles i resilents**⁵⁸.

Resolució 36/28, adoptada el 29 de setembre de 2017: <http://undocs.org/A/HRC/RES/36/28>

Subratlla la importància de continuar **enfortint la coherència normativa en tot el sistema de les Nacions Unides** a l'hora de brindar assistència tècnica relacionada amb els drets humans i els ODS, amb vista a maximitzar el seu impacte sobre el terreny.

Decideix que l'assumpte de la **taula rodona temàtica anual** en relació amb el tema 10 de l'agenda, que se celebrarà en el seu trenta-vuitè període de sessions, serà «**Els drets humans i els Objectius de Desenvolupament Sostenible**: reforçar la cooperació tècnica i el foment de la capacitat en matèria de drets humans per contribuir a l'aplicació efectiva i inclusiva de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible».

Sol·licita a l'ACNUDH que **prepari un informe (A/HRC/38/28)** sobre la manera en què els òrgans i mecanismes de drets humans de les Nacions Unides, inclosos el CDH, l'EPU, els PE i els OT, així com els organismes i els equips de les Nacions Unides en els països, poden donar suport als estats en l'assoliment de l'Agenda 2030.

Convida l'ACNUDH que faci la seva propera **exposició oral anual**, prevista en el marc del tema 10 de l'agenda (i, en endavant, cada any), sobre **els assoliments, les millors pràctiques i les dificultats** en relació amb la tasca d'assistència tècnica i foment de la capacitat, especialment la realitzada per l'ACNUDH i els organismes competents de les Nacions Unides, amb atenció especial a la **consecució dels ODS**.

Fa una crida a la participació dels estats i altres actors, incloses les organitzacions internacionals, els organismes intergovernamentals i la societat civil per fer ús de les qüestions plantejades al panell de discussió anual sota el tema 10 del programa, a fi de millorar les capacitats nacionals per promoure i protegir els drets humans i donar suport a la implementació dels ODS.

Exhorta els estats i **altres actors**, incloent les organitzacions internacionals competents, els òrgans intergovernamentals i la societat civil, que aprofitin les idees i les qüestions plantejades a la taula rodona anual celebrada en el marc del tema 10 de l'agenda per enfortir la capacitat nacional dels estats per promoure i protegir els drets humans i contribuir a la consecució dels ODS.

Resolució 37/24, adoptada el 23 de març de 2018: <http://undocs.org/A/HRC/RES/37/24>

Reconeix que la promoció i protecció dels drets humans i l'aplicació de l'Agenda 2030 **estan relacionades entre si i es reforcen mútuament**; decideix organitzar **dues reunions entre períodes de sessions d'un dia per al diàleg i la cooperació**, per intercanviar bones pràctiques, assoliments, dificultats experimentades i lliçons apreses en la promoció i protecció dels drets humans i l'aplicació de l'Agenda 2030. Decideix que els informes resumits de les deliberacions de les dues reunions es distribueixin al FPAN.

Resolució 39/17, adoptada el 28 de setembre de 2018: <http://undocs.org/A/HRC/39/L.19/Rev.1>

Reconeix que, en el desenvolupament de les seves tasques clau, de conformitat amb els seus mandats i amb els Principis de París, **les INDH donen suport a l'establiment i el manteniment de societats inclusives, i en fer-ho poden contribuir a l'aplicació de l'Agenda 2030**.

Sol·licita a l'ACNUDH que convoqui, al marge de la reunió anual de 2019 de la GANHRI, **una consulta entre períodes de sessions, de mig dia de durada**, amb l'objectiu d'intercanviar experiències i pràctiques de les institucions nacionals de drets humans en suport de l'establiment i el manteniment de societats inclusives i l'aplicació de l'Agenda 2030.

⁵⁸ «Transformació cap a societats sostenibles i resilents» va ser el tema del FPAN de 2018.

Altres resolucions rellevants del CDH sobre drets humans i l'Agenda 2030 inclouen:

36/8. Ple gaudi dels drets humans per a totes les dones i les nenes i incorporació sistemàtica d'una perspectiva de gènere en l'aplicació de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible (**Resolució adoptada pel CDH el 28 de setembre de 2017**) <http://undocs.org/A/HRC/RES/36/8>

35/23. El dret de tota persona a gaudir del nivell més alt possible de salut física i mental en l'aplicació de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible (**Resolució adoptada pel CDH el 23 de juny de 2017**) <http://undocs.org/A/HRC/RES/35/23>

34/16. Drets de l'infant: protecció dels drets de l'infant en el marc de l'aplicació de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible (**Resolució adoptada pel CDH el 24 de març de 2017**) <http://undocs.org/A/HRC/RES/34/16>

Secció 8

La contribució del sistema de l'ONU a l'enfocament basat en els drets humans per al desenvolupament sostenible

8.1 El Consell de Drets Humans com a plataforma per a l'intercanvi d'experiències

A més de les accions específiques proposades en les resolucions de les sessions de 2017 i 2018, la integració sistemàtica de la implementació i el seguiment de l'Agenda 2030 dins del programa de treball existent del CDH podria proporcionar una plataforma per compartir experiències nacionals, així com les millors pràctiques d'implementació que poden incorporar-se directament al procés de SiA. Per a aquest objectiu se suggereixen algunes modalitats:

- Debats grupals a l'entorn d'un conjunt d'ODS en cada sessió, p. ex. corresponent als ODS que es revisaran al FPAN. Per al 2019, aquests seran els ODS 4 (educació de qualitat), 8 (treball digne i creixement econòmic), 10 (reducció de les desigualtats), 13 (acció climàtica) i 16 (pau, justícia i institucions sòlides), juntament amb l'ODS 17 (aliança pels objectius), que es revisaran cada any.
- Debats generals sota el tema 6 (EPU).
- Debats generals en relació amb el tema 10 (Assistència tècnica i creació de capacitats). Tal com es va decidir en la Resolució 36/28, la taula rodona temàtica anual per al seu 38è període de sessions va tenir com a assumpte del tema 10 de la seva agenda «Els drets humans i els Objectius de Desenvolupament Sostenible: reforçar la cooperació tècnica i el foment de la capacitat en matèria de drets humans per contribuir a l'aplicació efectiva i inclusiva de l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible».

A més d'aquestes recomanacions, els estats podran promoure certs objectius i fites a través d'esdeveniments paral·lels, declaracions i altres iniciatives. Al final de cada any s'haurien discutit tots els ODS i s'hauria brindat a tots els estats un espai per compartir les seves experiències i lliçons apreses. Aquests debats també podrien ser un escenari perquè els estats sol·licitin la creació de capacitats i assistència tècnica, en suport dels seus processos d'implementació nacionals⁵⁹.

8.2 Integrar els drets humans i els ODS a les operacions de desenvolupament de l'ONU i els equips de país

A més d'haver abordat l'Agenda 2030 en el CDH i els seus mecanismes, és crucial donar suport a la implementació integrada dels drets humans i els ODS en les operacions de l'ONU sobre el terreny. Alguns dels actors clau en són l'ACNUDH, el Grup de les Nacions Unides per al Desenvolupament (GNUM), la Comissió d'Estadística de les Nacions Unides, el Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) i els equips de les Nacions Unides al país (UNCT, per les sigles en anglès).

L'Oficina de l'Alt Comissionat per als Drets Humans (ACNUDH)

L'ACNUDH promou les sinergies i facilita l'ús d'enfocaments integrats per a la realització dels drets humans i el desenvolupament sostenible i mostra així la importància que el pilar de drets humans de l'ONU té per al pilar de desenvolupament. L'ACNUDH desenvolupa un paper crucial per portar al terreny el vincle entre els drets humans i els ODS, mobilitzant el seu suport a les representacions de l'ONU per tot el món. L'ACNUDH ofereix assistència tècnica i desenvolupament de capacitats a través de més de 60 representacions a tot el món i respon a les sol·licituds dels estats en suport dels seus esforços per implementar els ODS i els drets humans.

El Grup de l'ONU per al Desenvolupament (GNUM)

El GNUM guia, dona suport i supervisa la coordinació de les operacions de desenvolupament a 165 països i territoris. Una de les prioritats estratègiques del GNUM és «donar suport als països per accelerar l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i la implementació de l'Agenda 2030»⁶⁰. Amb aquesta finalitat, el GNUM va adoptar la iniciativa d'integració, acceleració i suport a les polítiques (MAP, per les sigles en anglès) com a enfocament comú per al seu suport a la implementació de l'Agenda 2030 a escala de país.

⁵⁹ Drets humans i ODS: Assolint sinergies, del DIHR, la Missió Permanent de Dinamarca i Xile davant de les Nacions Unides a Ginebra i l'Universal Rights Group, 2017: <http://bit.ly/2yFfxdM>.

⁶⁰ GNUM, 2017: <https://undg.org/about/undg-global/>.

El 2017, el GNUM va publicar una guia per als països per a la presentació d'informes sobre els ODS⁶¹ i un estudi sobre el seguiment de les recomanacions de drets humans, que apunta a la possibilitat de vincular els sistemes de seguiment existents amb la localització dels ODS⁶².

El Programa de l'ONU per al Desenvolupament (PNUD)

Com a principal organisme per al desenvolupament de l'ONU, el PNUD té una posició única per donar suport a la implementació de l'Agenda 2030 a través del seu treball en uns 170 països i territoris. El PNUD ofereix suport als governs per integrar els ODS als seus plans i polítiques nacionals de desenvolupament, desenvolupa les capacitats dels països i treballa amb tot el sistema de les Nacions Unides per implementar l'Agenda 2030.

El PNUD ha desenvolupat l'Avaluació ràpida integrada (RIA, per les sigles en anglès)⁶³, una eina per ajudar els països a incorporar els ODS en la seva planificació nacional i subnacional. L'eina ofereix als responsables de la formulació de polítiques orientacions perquè avaluïn l'alineament dels països per a la implementació dels ODS mitjançant la revisió de plans nacionals en relació amb els ODS.

Equips de les Nacions Unides al país (UNCT)

Els UNCT existeixen a 131 països i garanteixen la coordinació interinstitucional i l'adopció de decisions a escala nacional. Els coordinadors residents de les Nacions Unides, que són els representants designats a escala nacional pel secretari general de les Nacions Unides, lideren els UNCT.

El 2016, el 88% dels UNCT havien incorporat els drets humans en els seus plans i programes de desenvolupament amb els estats membres, i els drets humans van ser els assumptes normatius més abordats pels grups interinstitucionals a escala nacional⁶⁴. A més, el 70% dels UNCT havien inclòs els drets humans en l'Anàlisi comuna de país, fet que va donar lloc a la definició del Marc d'assistència de les Nacions Unides per al desenvolupament (MANUD). La integració proactiva de les obligacions de drets humans i les recomanacions dels mecanismes de drets humans de les Nacions Unides en els MANUD té un potencial enorme per garantir la coherència, però també requereix orientació, fins i tot per als coordinadors residents⁶⁵.

Algunes orientacions ja estan disponibles. Un exemple n'és una guia breu del GNUM, que enumera les maneres de brindar suport als UNCT sobre les polítiques per integrar els drets humans a la implementació dels ODS⁶⁶.

⁶¹ GNUM, 2017, Directrius per oferir suport als països en el procés de presentació d'informes sobre els ODS (2017): <https://undg.org/document/guide-lines-to-support-country-reporting-on-the-sustainable-development-goals/>.

⁶² GNUM, 2017, Suport de l'equip país de l'ONU per al monitoratge i seguiment de les recomanacions de drets humans: <https://undg.org/wp-content/uploads/2017/12/51187-UNDG-HRWG-Study-web.pdf>, p. 20.

⁶³ PNUD, 2017, RIA: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/sustainabledevelopment-goals/rapid-integrated-assessment---mainstreaming-sdgs-intonational-a.html>.

⁶⁴ Resum breu sobre els marcs d'assistència de les Nacions Unides per al desenvolupament (MANUD) - Estat, tendències i generació futura, març de 2016: <https://www.un.org/ecosoc/sites/www.un.org.ecosoc/files/files/en/qcpr/docosummary-brief-on-undaf-march2016.pdf>.

⁶⁵ Drets humans i ODS: Assolint sinergies, del DIHR, la Missió Permanent de Dinamarca i Xile davant de les Nacions Unides a Ginebra i l'Universal Rights Group, 2017: <http://bit.ly/2yFfxdM>.

⁶⁶ GNUM, 2016: Suport de polítiques per a la integració dels drets humans en l'aplicació dels ODS pels UNCT: <https://undg.org/wp-content/uploads/2016/09/Policy-Operational-Support-to-UNCTs-on-HR-in-SDG-Implementation-FINAL...-1-1.pdf>.

**Generalitat
de Catalunya**

ISBN 978-84-393-9958-2

9 788439 399582